

✓ Forfatteren nyter øyeblikket.

TEKST OG FOTO: MÅNS LANGERT

Luciapadling I FROSSET LANDSKAP

«Svart senker natten seg i stall og stue», får en litt annerledes klang når man bare er en teltduk fra fjorten minusgrader. Men gløggen har aldri smakt bedre. Vi er alle trette etter en hel dag i sittbrønner. Nå venter sovsposer og liggeunderlag på å vise hva de duger til. Det skal bli kaldt i natt.

Det er altså Luciapadling det handler om, og vi er ved Stensund i Trosa skjærgård sør for Stockholm. Vi er i ferd med å ta en to dagers vinterpadlingstur når det er som kaldest på vinteren, og vakrest. For vakkert som et julkort er det når vi sjøsetter lørdagen. Det er gnistrende kaldt, kanskje ti minusgrader, snøkledd trær og busker, dyp puddersnø frem til vannkanten, og ingen is. Kanskje er det de høyere makters mening at vi faktisk skal padle her, akkurat i dag? Det stille og pustende vannet i viken er som klippet ut av en fantasifilm, og hadde det steget opp et vesen fra vannet, ville det ikke forundret noen. Kameraene går varme, for et fotoværet som dette er bare noe vi kunne drømme om. Vi skal på en heldagstur og komme tilbake til Stensund om kvelden,

hvor vi har vårt telt oppslått. I morgen blir det en runde til. Hvor mye klær vi skal ha under tørrdrakten er det store spørsmålet, men det er som vanlig mindre enn man tror. Vi får heller fryse litt i begynnelsen, fordi det blir raskt varmere når vi kommer i gang med padlingen. Jeg tar en tynn fleeejakke utenpå undertøyet.

Isfritt, men ikke mye lenger

Vi er åtte padlere som trosser vinteren, og setter kursen utover. Det er helt magisk vakker og stille i skjærgården på denne tiden av året. Våre åndedrag viser godt i kulden, og det er tydelig hvor mye stillere det er med all snøen på land som demper lyden. Det eneste vi hører er vår egen pust og padletak. Det går lange perioder hvor vi knapt prater med hverandre for ikke å forstyrre den magiske stemningen.

Jeg vil liksom suge inn opplevelsen i minnet og bevare det for fremtidig bruk, og hente det frem når jeg igjen sitter i min kontorstol og drømmer meg bort mens excelarkene ruller over skjermen. Gregor er vår turleder og han har en overordnet ruteplan. Vi padler nordover i den lette motvinden.

For vært padletak jeg tar skvetter det langsomt, og knapt merkbart, opp vann på kajakkdekket, som bygger opp en ishinne som blir til isskorte. Snart har jeg et centimeeter tykt isbellegg over hele kajakken. Det ser flott ut, men er ikke så praktisk. Kajakken blir tung og kompasset blir snart uleselig. Men dette fikses med noen velrettede støt med padleåren. Men så var det dette her med pakklukene. I lunsjpausen var det nødvendig å åpne lukene, noe som skulle vise seg vanskelig. Mine luker har

Luciapadling

▲ Gregor sjøsetter fra iskanten.

▼ Morgen.

låsespinner over, og det er tydelig at disse ikke er konstruert for vinterpadling. De er nesten umulige å få opp på grunn av all isen. På andre siden av meg sliter Kerstin like mye med sina pakkkluger av den mer vanlige sorten.

Verdt hvert minutt

Framme på øyen Fifång gjør vi opp et bål, og når vi har fått i oss lunsjen rusler vi i dyspnøen opp til Drummelbergets topp på 41 meter over havet, og er stolte over å være på den Sörmländska skjærgårdens høyeste punkt. Selv om det bare er 19. Desember, går snøen opp til låret, og vi får snart varmen i oss igjen på turen. Det er ikke noe i veien med utsikten her oppe fra, og vi ser helt ut til fyret på Landsort.

– Det er virkelig verdt det, tenker jeg når jeg igjen om bord i kajakken og prøver å få et stivfrosset og motvillig sprutttrekk. Det er perioder vinterpadlingen kjennes litt trasig, når jeg fryser, er sulten og må ta av meg vottene for å fikle med noe med stivfrosne fingre. Da lurer jeg på hvorfor jeg kom på denne briljante ideen om å padle kajakk, når jeg kanskje heller burde konsentrert meg om mer vanlige vinteraktiviteter på tørt land. Men disse periodene er i klar minoritet, for det er virkelig verdt det.

Når solen begynner å gå ned på denne klare dagen, blir det merkbart kaldere. Mine neoprenevotter som har holdt hendene varme hele dagen, på tross av at de har vært våte,

begynner å svikte. Smått om sen må selv lanternene og hodelyktene på, slik at vi blir sett og for å kunne lese kart. Det kjennes nesten surrealistisk å sitte i en kajakk på havet om kvelden vinterstid, når det er beksvart ute og det eneste man ser noenlunde tydelig er det som hodelyktens stråle lyser opp. På et vis er det enda stillere enn midt på dagen. Det eneste som høres når vi stopper padlingen er klirrende is i vannet. Vi er tilbake i femtiden og da er det helt mørkt på denne tiden av året.

Is, is og is

Måten å komme seg på land er å holde god fart inn mot land og padle over iskanten, for deretter å dra seg frem på isen slik at man kommer så langt inn at isen er tykk nok til å kunne gå på. Gregor har gjort dette før og har forberedt seg med et tau vi bruker for å dra oss frem med. Så var det dette lokkene over lukene. Nå skal de opp igjen, og trikset vi har lært oss er å helle på varmt termosvann over spennene. Bra at det ikke var blåbær suppe i termosen.

Middagen er avsluttet og menyen spente fra frysetørret mat til pepperbiff med bearnaise, alt etter hvor mye energi som den enkelte hadde til overs etter en hel dag i kajakken. Faktum er at alt er mer slitsomt når man padler midt på vinteren i temperaturer som dette, og vi var alle trøtte. GPSen var helt dekket med et halv centimeter tykt islag og ikke anvendbar lenger, så jeg vet ikke helt hvor langt vi har

▲ Fortsatt isfritt.

▲ Isen blir tykkere.

▲ På Drummelbergets topp.

padlet. Men det ble kanskje to mil. Det meste av utstyret i sammenfrosset, om jeg skal være ærlig. Lukene må åpnes med makt, ror og skegg fryser fast, og selv der er rå makt eneste løsning. Men den varme gløggen renner som en vårbekk. Kanskje vi skulle kjøre med gløgg i vannsekken på resten av turen. Overnatting i tolvmanns militærtelt får helt klart en militærtjenesten til å våkne til liv igjen. Men det er mye triveligere når alle kan sove i samme telt, til og med utstyrt med egen ovn. Vi fyrer frenetisk og det blir riktig varmt i teltet. Men noe fyrvakt har vi ingen planer om å ha, så dermed synker temperaturen kraftig så snart ilden slukner. Godt isolerte soveposer og doble liggende lag holder meg varm om natten. Men med 17 minusgrader om morgenen, gruer jeg med til å krype ut av posen.

Uendelige nyanser av grått

Søndagen byr på friskere vind. Det er guffent og kaldt, men veldig vakkert med uendelige nyanser av grått. Horisonten har en farge som bløtt avisepapir, og det er ingen støy rundt oss. Stefans vannsekk har frosset fast i bordet utenfor teltet, og det hjelper ikke engang med varmt vann fra en termos. Den får bare bli liggende til våren. Håkan forteller at han har sett en sel. Det skjer tydeligvis ikke så ofte her, og

det blir en snakki. Den stille og kalde natten har utvidet isen i bukten en del, dermed ble sjøsettingen en annen historie enn i går.

Etter grøt frokosten er det om å gjøre å komme seg igang og ikke falle for lysten å ta det rolig. "Vi hadde jo en slik flott dag i går, så vi kan vel ta det rolig i dag og ta en spasertur i stedet...". Nei, her er det bare i bite tennene sammen og bytte om til den halvfuktige tørrdrakten. Årevottene har ikke fått noe mulighet til å tine eller tørke, og de er stive som klippfisk. De ekstra fingerhanskene i neopren som jeg har med, og som manna fra himmelen. Uten de hadde det kanskje ikke blitt noe padling i dag.

Kapten Haddock skulle rødme

Nu er det bare å pakke i rommene og om å gjøre å få på de fordømte lukene igjen. Jeg kjemper en stund med spennene, og etter masse banning og steiking som skulle fått kaptein Haddock til å rødme, konstaterer jeg høyt: – Det virker inte som om det er meningen at det skal gjøres slikt... og Göran svarer med – nå... men vi ska gjøre det likevel! Sjøutsettingen fra iskanten er noe å skrive hjem om faktisk. Sittende i kajakken putrer vi oss fremover med hendene til isen er så tynn at den bryter under rumpen vår. Etterpå hugger vi oss frem i isen med åren, mot åpent vann.

Vi føler oss som isbrytere, bare noen modeller mindre, helt enkelt. Det virker som kajakkene klarer seg bedre enn årene. Håkans padelblad sprakk i lamineringen, og min grønlandsåre i tre ble mye eldre i løpet av denne helgen. En sprekk i skydekket får solen til å skinne med en lyskjegle av "Jesus kommer" når vi rundar Gälön oeggår over farleden til Västerö. Vi forsøker å holde oss utenfor islagte områder, hvilket ofte var vanskelig i og med at vi holdt oss nært land der isen legger seg først. Dermed ble det mer isbrytning, og det er om å gjøre å ikke komme inn i et område der isen er for tykk for å kunne bryte seg gjennom, og for tynn til å kunne bære en persons vekt. Noen sier: – Det er en fin linje mellom heftighet og håpløshet. Åren fast i isen og funderinger rundt hvordan man løser en slik situasjon det om noe slikt skulle hende, var noe som gikk gjennom alles tanker.

For å slippe å bryte mer is enn nødvendig drar vi senere inn mot land i samme renne som vi tidligere laget da vi gikk ut. Å ta seg opp på isen er letter i dag når det fortsatt er dagslys og vi ser hva vi gjør, enn bare med lyser fra hodelykten som eneste hjelpemiddel. Min delbare reserveåre ligger igjen der jeg tidligere var tvunget til å forlate den. For den hadde, ikke overrasket, frosset fast i bakken. ●●

▼ Lunsjpause på øyen Fifång.